

وضعیت ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی، ۲۰۱۷

در گزارش‌های سالیانه «انجام کسب و کار» که از سال ۲۰۰۵ توسط بانک جهانی منتشر می‌شوند، میزان سهولت قوانین و مقررات در طول چرخه عمر کسب و کارهای کوچک و متوسط در کشورهای مختلف اندازه‌گیری و نتیجه هر سال به صورت رتبه‌بندی کشورها از نظر سهولت انجام کسب و کار، اعلام می‌شود.

در گزارش سال ۲۰۱۷، ایران با دو رتبه تنزل نسبت به گزارش سال ۲۰۱۶، در رتبه ۱۲۰ از میان ۱۹۱ کشور قرار گرفته است. تنها اصلاح ثبت شده در گزارش سال ۲۰۱۷ برای ایران بهبود و توسعه پنجره واحد تجاری است که تبعات آن در کاهش اندک زمان صادرات و واردات قابل مشاهده است، اما با توجه به پیشرفت‌های گسترده‌تر سایر کشورها رتبه ایران در نماگر تجارت فرامرزی از ۱۶۷ به ۱۷۰ در سال ۲۰۱۷ تنزل یافته است.^۱

از سال ۲۰۱۵ روند رو به بهبودی در رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی آغاز شده بود به نحوی که جمهوری اسلامی ایران از رتبه ۱۵۲ در سال ۲۰۱۴ به ۱۱۸ در سال ۲۰۱۶ رسید. بررسی گزارش‌های سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۱۷ بانک جهانی نشان می‌دهد در این دوره تنها سه مورد اصلاح^۲ در گزارش‌های انجام کسب و کار برای ایران ثبت شده و بخش عمده تغییر رتبه ایران در این سال‌ها به دلیل بازنگری در داده‌ها اتفاق افتاده است. در بازنگری‌های انجام شده در مورد ایران تنها بخشی از خطاهای فاحش سال‌های گذشته در ارسال اطلاعات تعدیل شده‌اند.^۳

براساس گزارش‌های «راهکارهای بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی» مرکز پژوهش‌های مجلس در سال ۱۳۹۳، خطای گسترده در ارسال اطلاعات توسط پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه‌های بانک جهانی در هر ده نماگر اتفاق افتاده است. سازوکار انتخاب افراد مشارکت‌کننده مبتنی بر روش علمی نیست و تنها این قید وجود دارد که افراد به لحاظ تخصص باید حقوقدان، قاضی، وکیل، مهندس ساختمان و یا بازرگان و همگی از بخش خصوصی باشند. نمونه منتخب ایران از سال ۲۰۰۳ تاکنون تغییر چندانی نداشته و معمولاً در حدود ۷۰ تا ۸۰ نفر در مجموع ده پرسشنامه مربوط به ایران را تکمیل و ارسال می‌نمایند. این موضوع در مورد کشورهای دیگر هم صادق است. اما تفاوت در این است که در آن کشورها اطلاعات با دقت و صحت کامل گزارش می‌شود و نوعی انسجام محتوایی بین عملکرد دولت و تأثیرپذیری بخش خصوصی از قوانین و مقررات وجود دارد.

وضعیت ایران در گزارش‌های انجام کسب و کار در سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۱۷ و همچنین داده‌های بازنگری شده^۴ و نیز مقایسه با بهترین وضعیت در کشورهای موضوع سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ بر اساس گزارش سال ۲۰۱۷ در هر نماگر در جدول زیر قابل مشاهده است.

معاونت پژوهش‌های
اقتصادی
دفتر: مطالعات
اقتصادی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۲۰۱۵۱۵۹

تاریخ انتشار:
۱۳۹۵/۹/۳

۱. Doing Business 2017, full Report, P. 42.

۲. دو اصلاح در گزارش سال ۲۰۱۵ و یک اصلاح در گزارش سال ۲۰۱۷ برای ایران ثبت شده است: حذف مرحله رزرو نام منحصر به فرد برای شرکت در نماگر شروع کسب و کار و حذف مرحله دریافت مجوز حفاری از شهرداری در نماگر دسترسی به برق در گزارش سال ۲۰۱۵، بهبود و توسعه پنجره واحد تجاری در گزارش سال ۲۰۱۷.

۳. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش نظارتی درباره عملکرد دولت در کاهش رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی، ۱۳۹۵.

۴. بخش بازنگری داده (Data Revision) هر کشور در سایت انجام کسب و کار در دسترس است.

جدول مقایسه وضعیت نماگرهای گزارش انجام کسب و کار در ایران با بهترین کشور(های) سند چشم‌انداز و جهان

عنوان	۲۰۱۴	بازنگری ۲۰۱۴	۲۰۱۵	بازنگری ۲۰۱۵	۲۰۱۶	بازنگری ۲۰۱۶	۲۰۱۷	بهترین عملکرد کشورهای سند چشم‌انداز، ۲۰۱۷
رتبه کل	۱۵۲	۱۳۲	۱۳۰	۱۱۹	۱۱۸	۱۱۷	۱۲۰	گرجستان با رتبه ۱۶
شروع کسب و کار	۱۰۷	۷۰	۶۲	۸۲	۸۷	۹۷	۱۰۲	گرجستان (رتبه ۸ جهان)
اخذ مجوز ساخت و ساز	۱۶۹	۱۶۱	۱۷۲	۹۸	۶۹	۲۷	۲۷	امارات (رتبه ۴ جهان)
دسترسی به برق	۱۶۹	۱۱۹	۱۰۷	۹۴	۸۸	۹۰	۹۴	امارات (رتبه ۴ جهان)
ثبت مالکیت	۱۶۵	۱۵۹	۱۶۱	۸۹	۹۱	۸۵	۸۶	گرجستان (رتبه ۳ جهان)
اخذ اعتبارات	۸۶	۸۶	۸۶	۹۰	۹۷	۹۷	۱۰۱	گرجستان (رتبه ۷ جهان)
حمایت از سهام‌داران خرد	۱۴۷	۱۴۳	۱۵۴	۱۴۹	۱۵۰	۱۶۶	۱۶۵	قزاقستان (رتبه ۳ جهان)
پرداخت مالیات	۱۳۹	۱۱۸	۱۲۴	۱۲۲	۱۲۳	۹۹	۱۰۰	قطر امارات (رتبه ۱ جهان)
تجارت فرامرزی	۱۵۳	۱۳۵	۱۵۵	۱۶۶	۱۶۷	۱۷۱	۱۷۰	ارمنستان (رتبه ۴۸ جهان)
اجرای قراردادهای	۵۱	۶۷	۶۶	۶۲	۶۲	۶۹	۷۰	قزاقستان (رتبه ۹ جهان)
ورشکستگی	۱۲۹	۱۳۷	۱۳۸	۱۳۷	۱۴۰	۱۵۵	۱۵۶	رژیم صهیونیستی (رتبه ۳۱ جهان)

جایگاه منطقه‌ای ایران در میان کشورهای موضوع سند چشم‌انداز در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال ۲۰۱۶ تغییری نداشته و در همچنان در رتبه نامناسب ۱۶ از میان ۲۵ کشور باقی مانده است. این امر نشان می‌دهد که به‌منظور ارتقای جایگاه منطقه‌ای ایران، به اصلاحات بیشتری در زمینه محیط کسب و کار نیاز است.

نمودار زیر رتبه ایران را در مقایسه با کشورهای سند چشم‌انداز در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی نشان می‌دهد:

نمودار. رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار سال ۲۰۱۷ در مقایسه با کشورهای سند چشم‌انداز

